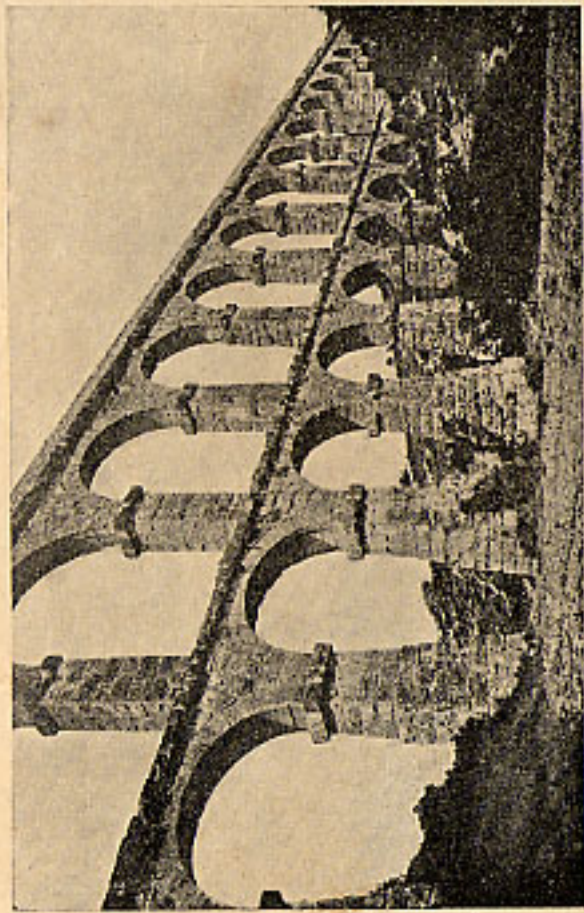

LLEGENDA DEL PONT
DEL
DIABLE
1935

L'aqüeducte romà conegut popularment pel «pont del diable» que ha ofert a l'admirat artista Adolf Arriño tema d'inspiració, per a la pira romana de la Rambla 14 d'abril d'enguany

SALUTACIÓ

VIATGER:

Tant si has vingut exclusivament per a veure les nostres festes de Juny, Festes del Foc i del Sol, com si t'has trobat dintre la ciutat en una parada accidental de la teua ruta, ets pregat de no marxar sense conèixer, sense admirar en la Tarragona d'avui, gentil, senyorial i acollidora, aquella antiga i poderosa Colonia Julia Vietrix Triumphalis Tarraco que els romans elegiren com a segona capital del seu vastíssim Imperi.

Si el teu temperament no et dona per a copsar altres gaudis que els gaudis materials, encanta't davant de les curses ciclistes, distreu-te contemplant com ballen les sardanes, entretén-te amb les carroces del gran "Cos Blau Blanc" admira les pires, espera que les cronin i ves-te'n. Ací no podem oferir-te ni els "Nerols" de la Esplugu, ni les "Ametlles" d'Arenys, ni les "Coques" de Vilafranca, ni els "Borregos" de Caròiedu, ni tan sols els "Torrans" d'Agramunt o de Xerta.

Amb el darrer coet agafa el tren o el cotxe i fes la teua via i la teua vida, pensant que Tarragona t'ha donat ja tot el que tenia per al teu paladar.

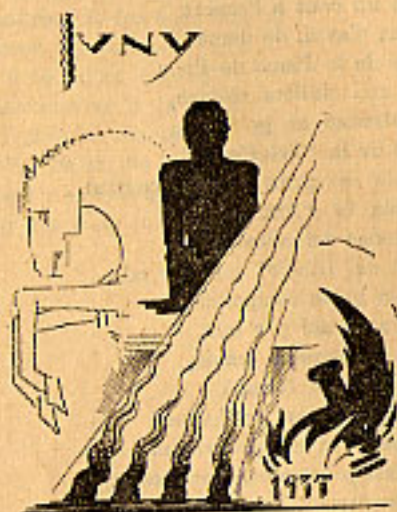
Però...

Si sota l'envoltura de la teva còrpora hi ha una essència espiritual que t'ha ensenyat a fruitar dels bells espectacles de la Naturalesa i a delectar-te en la contemplació de les restes de les antigues civilitzacions, per a caçar el gran de cultura i puicança a què arribaren els teus avantpassats, no fugis, amic viatger, sense aturar-te davant les imponents Muralles ciclòpio-romanes del nostre incomparable Passeig Arqueològic; no deixis de visitar les maravelles de la nostra Seu, no oblidis de passar per la grandiosa Necròpolis romano-cristiana; no marxis sense donar una ullada al més gran Balcó de la Mediterrània ni te'n vagis sense contemplar els magnífics efectes de llum dels nostres crepuscles tant al mar com a muntanya.

Quant més exquisit sia el teu paladar, més dolçor, més ambrosia, millor perfum, més sublimitat trobaràs en tot el que acabem de sotmetre a la teva consideració.

Si així ho fas, Tarragona no s'esborrarà mai més de la teva memòria i tu perduraràs en el bon record dels tarragonins.

Viatger amic, ací és casa teua.

FESTES DEL FOC I DEL SOL

A LA MEVA TARRAGONA

Ja ho veig, ja, com t'engalanes
i alces campanes al vol
per fer les Pires Romanes,
Festes del Foc i del Sol.

En la llum dels teus carrers
brolla una alegria nova
i tots volem sè els primers
a donar-te d'amor prova.

Els veïns del nostre port,
els de la Plaça Maclà,
alceu un cant a l'esport
d'ahir, d'avui, de demà.

Els de la Plaça de Prim
amb una rialleta irònica,
ens ofrenen un gotim
d'allò de la "Telefònica".

I els del gran passeig central,
Rambla 14 d'Abri!,
ens donen un colossal
"Pont del Diable" mil per mil.

I, en noble competició,
tots van d'ací per allà.
Tots, en aquesta ocasió,
volen tallà el bacallà.

I s'organitzen les festes,
i es perfilen els programes,
i es fan preguntes, i enquestes,
i no sossegueu les carnes.

A la fàbrica, al taller,
al despatx, a l'escriptori,
ningú cura el que ha de fer,
per tot hi fa el mateix desori.

Noies de rostres divi
que ennuvolen el seu cel
amb la barra del carní
i amb el potet del rimel,

escampon dolces mirades
amb la millor intenció,
per veure si són triades
pels nois de la Comissió,

doncs, amb tot i ésser senzilles
com a bones catalanes,

no arribaran a "Pubilles"
totes les que en tenen ganes;

i hauran de fer com faig jo
que dono els versos al vent
i no porto altre intenció
que accontentar a la gent
fent-li passar una estona
distreta. Si ho he lograt,
agraiu-ho a Tarragona.
Jo, ja em dono per pagat.

EL PONT DEL DIABLE

LLEGENDA

Lluny de la vella ciutat
i en una pobra cabana,
vora el foc mig apagat,
una vella fila llans
i els nòts brinquen pel costat.

La nit és freda, inclement,
i per calmar els petits
què fan més fressa que el vent,
l'àvia, tot bufant-se els dits,
ha tingut un pensament.

—Noia, si voleu estar quiets
us contaré una rondalla

—diu— de bruixes i follets,
de diables i faramalla
que habitava aquests indrets.

La mainada s'ha aturat,
i encara que la seva orella
ben bé, ben bé, no ha copsat
les paraules de la vella,
tots fan rotlle al seu costat.

I, en repetir l'oració
la vella, el gos fa un grunyit,
els nois tiren un tió
al foc i es para'el brogit.
Comença la narració.

En un turó situat
entre el mar i la muntanya,
un poc més de mig camí
ans d'arribà a l'altra banda,
hi havia un castell feudal
de rajolots i llozanes,
amb uns marlets, dalt de tot,
que tenien gran semblança
amb els marlets dels morters
aquells de picar la salsa.

Sota mateix d'un marlet,
tocant ja a la cantonada,
hi havia una gran finestra
i unes torretes pintades
amb un groc de carbassó
que encantava de mirar-les;
unes, plenes de clavells,
al seu temps, altres d'alfàbregues
i fins una en què la ruda
era un signe d'elegància.

Dintre del castell vivia,
amagada com les garces,
una noia, un pom de flors,
una princesa encantada.

Això de l'encantament
no es cap cosa extraordinària,
encara avui en veureu
d'encantades per la Rambla.

Vivia amb el pare sol,
perquè era morta sa mare,
i a més perquè en aquells temps
l'ombrella no s'estilava.

Tot sovint, la senyoreta,
com li deia la gent baixa
que vivia pels voltants
del castell de Vista-Clara,
sortia a fè un pom de flors
i a visitar les cabanes,
i tornava a casa seva
amb un pom com una garbe;
era un feix de gira-sols
i de campanetes blanques
barrejades amb lletsons
cunillets i alguna dàlta,
i amb les butxaques ben planes
d'ametlles i d'avellanes
que li daven, o prenia,
als cataus que visitava.

I així s'anava fent gran
l'Elionor de Vista-Clara,
nom que al Registre Civil
la castellana portava.

L'enamorament

Un dia, anant de passeig sense parents ni criades, cosa que en els temps aquells passava poques vegades, oï un sorollet d'esquelles i obrí un ramet de cabres, un pastó jove i gentil que de lluny se les mirava

i que en feia tant de cas com qui sent tocar campanes.

La princesa s'hi atansà poc a poc, i amb tanta traça que el pastor no la vegé fins que li tustà l'espatlla.

—Bones tardes, pastoret, són nostres aquestes cabres
—No li sabria pas dir, va respondre ell, n'hi ha tantes que em crec que han d'ésser de molta, puix n'hi ha de rosses, de blanques, de negres, de tots colors. Fins n'hi ha de clagejades,

La princesa, del pastor, tot seguit restà empendada en veure'l tan senzillet, tan ben plantat. A la cara va mirar-lo fit a fit i... li enrogiren les galtes. El pastor s'enrojollà i llamegà sa mirada.

—Què m'heu donat, diu, senyora què m'heu donat amb la gràcia dels vostres ulls que ara em sento, de cap a peus, tot un altre? Si les cabres us fan goig, preneu-les. Jo vaig a casa, penjo el sarró i torno ací sense més company que la flauta, i us segueixo on em porteu, i us faré més serenates que no fan els rossinyols cada cop que el sol s'amaga.
—Com te dius, bon pastoret, com te dius? que la meua ànima sent una joia de viure al teu costat mai somniada; i vull que em donis el nom, i amb el teu nom la paraula de que mai m'oblidaràs.

No em sents, amor? Diques, parla.
—Prou que em plau d'assabentar-vos
que em dic Pere de la Plana.
I el vostre nom, sonyoreta?
—Ellonor de Vista-Clara.
Clogué el diàleg un petó,
es creuaren les mirades
i es digueren: Fins demà,
el pastó i la castellana.

La nit trista

Nit fosca del mes de Maig,
cauen quatre gotes d'aigua
i per marges i tossals
els cargols treuen la banya.

Sota mateix del castell,
per manca d'una guitarra,
en mig de la gran quietud
es sent tocar una flauta.

Tot seguit un portelló
de la finestra més alta
del castell, s'obre, i deix veure,
com un raig de lluna clara
la gran il·luminació
d'una espelma de quaranta,
que emmarca el bust escaient
de la bella castellana.

El flautista trovador,
que us puc jurar que no és altre
que el pastor que concixen
tots per Pere de la Plana,
desa la flauta, s'acosta
a la paret i demana
una escala. La del do-
re-mi-fa-sol no és prou alta,
no li arriba a mig camí
de la finestra adorada.

Mentre la cerca, Elionor,
pels calaixos de la taula
de plaujar, el pare surt
per una porteta falsa
del castell, i amb gest nírviós
pel clatell el Pere engrapa,
i li diu: — Si et torno a veure
pels voltants d'aquesta casa
t'asseguro que et veuràs,
com un batall de campana,
genjat de cames per amunt,
dalt de tot de la torratxa.
— Senyor, diu el pastoret,
cert que he mirat molt enlaire
pel poca cosa que sóc,
mes, la vostra filla m'aima,
i per mereixer-la, jo
faré tot quant pugui i sàpiga
i... arribaré a caval·ler
per venir a demanar-la.
— Saps, noi, que ets molt atrevit?
Saps que m'has fet molta gràcia?
No t'escarrassis, minyó.
Si tens empenyo a lograr-la
el reuenci és molt senzill
i dit en quatre paraules.
El dia que vegi fet
un pont d'ací a l'altra banda,
que ajunti aquests dos turons
que avui el torrent separa,
tant m'estim si l'has fet tu
com si l'has fet fer al diable;
aquell dia, pots venir,
que ja te l'hauràs guanyada.

Girà cua el Caval·ler,
i, en tancar la porta falsa
darrera seu, el pastor
va sentir la gran riallada.
Restà el pobre palplantat,
girà els ulls envers la cambra
i, en veure-hi llum, exclamà:
Son pare, aquesta la pagu!

PROMETENÇA

Tot marxant muntanya avall
el pastoret rumiava
la manera d'obtenir
la mà de la castellana,
i les paraules del vell
li eromaven les entranyes.
"El dia que vegi fet
un pont d'acel a l'altra banda,
tant m'estim si l'has fet tu
com si l'has fet fer al diable,
aquell dia pots venir,
que ja te l'hauràs guanyada".

A l'endemà al dematí
sortí a pasturar les cabres
i arribà prop del castell,
però, no vegé ni una ànima,
ni en finestra ni en forat;
res que recordés l'aimada.

Va passà el dia ensopit,
mes, en tornà a la cabana,
el pastó estava resolt.

—Tu, senyor de Vista-Clara,
tindràs pont, tal com desltges,
un pont d'acel a l'altra banda
que ajuntarà els dos turons.
T'ho diu Pere de la Plana.

INVOCACIÓ

A les dotze de la nit
surt de la seva cabana
portant per guardar-se del fred
per manta una pell de cabra
i s'interna bosc en dins
el brau Pere de la Plana.
En acabar de tocar
la darrera batallada
del rellotge de la Seu
de Tarragona, amb veu clara
cria, més que diu: On sou!
si no sou ombra o fantasma,
senyor Diable, sortiu,
que us vull demanà una gràcia.

Retruny un tro cargolat,
es veu una flamarada
i, entre el fum i la pudor
de sotre, apareix el Diable.

—Qui és que gosa esbalotar
a aquesta hora la muntanya
diu el diable, que ha sortit
vestit de capa i espasa
tal com l'hauren vist al "Faust"
i no pas d'anar per casa.

Pere, en veure'l s'ha sobtat,
mes, refet i ardit, avança
i mirant-se'l de retllí
li diu: — Escolteu, Diable,
Hi ha una noia que m'estima,
i aquesta noia té un pare,
i aquest pare s'ha compenyat
en que si jo vull lograr-la
és precis que faci un pont
que uneixi aquestes muntanyes.
Ja comprendreu que la feina,
per un home sol és llarga,
feina de mal acabar,
i em porta pressa entregar-la.

Per això us he demanat.
Quant voldrieu per la tasca?
—Si em promets fugir amb ella,
abans de que apunti l'alba
tindràs enllestit un pont
amb dues rengles d'arcades,
un pont com no n'has vist cap,
tot ell de pedra picada.

—Com voleu, sant cristià,
(el diable fa una ganyà)
dispenseu, m'he equivocat,
volia dir sant Diable.
(de ganyes ara en fa dues
i se'l mira amb mala cara)
Com voleu que fugi amb ella
si en tots els festejos d'ara
als quatre dies li donen,
al xicot, entrada a casa?
—Jo ho feia, el diable li diu,
per tenir segura l'ànima.

—En tindreu prou amb la pell?
Es molt bona i de durada.
fa el Pere tot senyalant,
d'amagat la pell de cabra.
—Tracte fet! diu el banyeta,
—que no ha reparat la trampa
preparada pel pastor —
signeu, que la nit s'acava
i farem tard; dient això,
treu paper de la butxaca.
El pastor es llepa el dit
i el passeja per la plana.
—No veig pas la signatura?
—Es que es feta amb sang d'orxata.
I en Pere se'n surt del bosc,
satisfet de la jugada.
Tant bon punt es troba sol
pega el diable una patada
en terra i surt un eixam
de bruixes, follets i diables
movent un tal enrenou
que trontolla la muntanya
i xiula un vent bronzidor
entre alzines i pollaneres.

El diable aixeca la testa,
té un bríl de foc sa mirada,
i encarant-se amb la munió
de gent que li fa rodada
crida: — Bruixes de l'escombra,
no us vull veure encavallades,
desmunteu prest i escombreu
a l'una i a l'altra banda
del torrent. Follets barbuts,
lliguen-vos ben be la barba
i aneu a cercar carreus
per bastir dos jocs d'arcades.
Vosaltres, diablets petits,
podeu pastar l'argamassa,
i els més grans, sense soroll,
comenceu a fer pilastres.

Es posen tots a la feina
i es donen tan bona manya
que abans que claregi el dia
ja la tenen acabada.
Han enllestit un gran pont
amb dues rengles d'arcades,
arcades que omplen d'esglai
el senyor de Vista-Clara
i que són l'admiració
dels veïns de la contrada.

Tan bon punt com surt el sol
truca en Pere de la Plana
a la porta del castell
del senyor de Vista-Clara
i, així que obra, reverent,
li diu: — Paraula és paraula.
Em digueu que em d'arieu
la vostra filla estimada
el dia que un pont unís
aquest turó amb aquell altre
del davant. El pont és fet
i ara, jo, vine per la paga.

El senyor, que ha vist el pont
des de dalt de la terratxa,
no es dóna encar per vençut:
—Deu sè un pont de xocolata,
diu, jo voldria provar
si es pot passà a l'altra banda.

—Anem-hi seguidameñt,
fa el pastor alçant la cama
per a emprendre el senderó
que hi mena. I amb això l'altre
valent que tot és inútil,
El liu: la tens ben guanyada.
Es gira i crida: Elionor,
vins a dar-li una abraçada,
i que no t'apreti molt
que dus la roba planxada.

Elionor baixa corrents,
veu en Pere de la Plans,
l'abraça, cau el teló,
dic, ensopega amb son pare
i els tres passen més d'un quart
fent-se petens i estimant-se
i donant gràcies a Déu
del pont que els han fet els diables.

Tracte es tracte

Vuit dies després dels fets
exposats, truca el Diabre
a la porta del castell
dels senyors de Vista-Clara
i demana pel Perot.

—Vine a cobrar, tracte és tracte,
diu el Diabre, i el pastor
contesta: — No puc negar-me
a cumplir el que he promès.
Aef tens la pell de cabra
sencera i nova de trineca
i, com veus, ben conservada
dones d'aquella nit ençà
ni un sol cop no t'he portada
—Això no és del tracte

—No?

Es veu que dorms a la palla
la pell que vaig oferir-te
ern aquesta. Pren-la i calla.

El Diabre la recull
l'amaga sota la capa
i marxa muntanya avall
amb la cua entre les cames
maldant de la signatura
que li va fè amb sang d'orxata
i de la traça amb què el Pere
va salvar la pell i l'ànima.

Epíleg

Elionor i el pastoret
amb la vènia del seu pare,
es van casà i van tenir
una colla de quitxalla,
i foren tots molt feliços,
i foren tots molt feliços,
i foren tots molt feliços,
i foren tots molt feliços.
L... s'ha acabat la rondalla."

* * *

Els petits s'han adormit
tot escoltant la rondalla;
amb el cap damunt del pit
l'àvia contempla la brasa
d'aquell foc esmortuït.

I la nit freda, inclement
deix sentir dins la cabana
la fressa que mou el vent,
mentres el gos, amb galvana,
s'estira mandrosament.

J. BRU FERRER.